

Maakuntahallitus

§ 66

13.06.2022

Lausunto TEN-T-asetusuudistuksesta Euroopan komissiolle

Maakuntahallitus 13.06.2022 § 66
213/03.00.00/2022

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään, että se antaa Euroopan komissiolle alla olevan ehdotuksen mukaisen lausunnon asetusehdotuksesta TEN-T-liikenneverkon suuntaviivojen päivittämiseksi. TEN-T asetus määrittää Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämistä ja ohjaa Verkkojen Eurooppa-välineen rahoituksen suuntaamista.

Uudenmaan liitto kannattaa komission asetusehdotuksen tavoitteita ja pitää TEN-T-verkon kehittämistä sekä TEN-T-verkon tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämistä erittäin tärkeänä Uudenmaan alueen saavutettavuudelle ja kilpailukyvyllä. Ehdotus sisältää tärkeitä uudistuksia, kuten uuden välitavoitevuoden 2040 (laajennettu ydinverkko) lisääminen sekä Etelä-Suomeen suunniteltujen suurnopeusratojen ja Helsinki-Tallinna -tunnelin lisääminen TEN-T kartoille. Uudenmaan liitto esittää kuitenkin asetusehdotukseen liittyviin TEN-T karttoihin seuraavia muutoksia.

- Turku-Helsinki-rata kokonaan osaksi ydinverkkoa
- Itärataan kaksi vaihtoehtoista linjausta
- Helsinki-Tallinna-tunnelin merkitseminen suurnopeusratana sekä yhteyden jatko Helsinki-Vantaa lentokentälle ja rahtiterminaalin kautta Hanko-Hyvinkää-radalle saakka.
- Lentoradan merkitseminen kokonaisuudessaan laajennetun ydinverkon radaksi
- Helsinki-Huopalahti-osuuden merkinnän muutos tavanomaiseksi radaksi.

Asian vireilletulo

Euroopan Komissio pyytää verkkosivuillaan olevalla palautekanavalla (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12532-Euroopan-laajuisen-liikenneverkko-TEN-T-tarkistetut-suuntaviivat_fi) sidosryhmiltä julkista palautetta esittämäänsä TEN-T asetusehdotukseen. Palautekanava on avattu 16.12.2021 ja palautteen antamisen takarajaksi on tällä erää asetettu 25.7.2022.

Lausunnon taustaa

Euroopan Komissio antoi 14. joulukuuta 2021 asetusehdotuksen Euroopan laajuisen TEN-T-liikenneverkon kehittämisen suuntaviivoista. Tämän politiikan tavoitteena on erityisesti sujuvoittaa liikennevirtoja EU-jäsenvaltioiden välillä sekä tukea alueellista, taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Lisäksi ehdotus vaikuttaa "Verkkojen Eurooppa - välineen ("CEF") rahoituksen kohdentamiseen sen astuttua voimaan. Komission TEN-T asetusehdotus julkaistiin osana laajempaa tehokkaan ja vihreän liikenteen pakettia, jolla toteutetaan sekä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman että EU:n kestävän ja älykkään liikkumisen strategian tavoitteita infrastruktuurin osalta.

Häiriönsietokykyinen liikkuvuus on yksi EU:n kestävän ja älykkään liikkumisen strategian painopisteistä. Korona-pandemian ja Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan luomassa uudessa maailmantilanteessa kestävän kehityksen edistäminen ja Euroopan kriinkestävyyden vahvistaminen ovat entistäkin tärkeämpiä strategisia tavoitteita. Samalla myös kestävän liikkumisen merkitys kasvaa entisestään ja yhtenäisen eurooppalaisen liikennealueen kehittämisen merkitys korostuu. Euroopan komission ehdottamat TEN-T-liikenneverkon suuntaviivat ovat keskeisessä roolissa yhdenmukaisen, hyvin yhteenliitetyn, multimodaalisen ja laadukkaan EU:n laajuisen liikennealueen ja -infrastruktuurin kehittämiseksi.

Uudenmaan liiton lausunto

TEN-T tärkeä Uudenmaan kilpailukyvyille

Uudenmaan liitto kannattaa komission asetusehdotuksen tavoitteita ja pitää TEN-T-verkon kehittämistä sekä TEN-T-verkon tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämistä erittäin tärkeänä Uudenmaan alueen saavutettavuudelle ja kilpailukyvyille. Helsinki TEN-T -kaupunkisolmukohtana Skandinavia-Välimeri ja Pohjanmeri-Itämeri –ydinverkkokäytävien risteyksessä kytkee Uudenmaan maakunnan ja sitä kautta koko Suomen Eurooppaan merkittävien maa- ja meriväylien kautta ja nämä keskeiset eurooppalaiset liikenneyhteydet on pääosin hyvin tunnistettu komission asetusehdotuksessa. Jäljempänä esitämme muutamia tarkennuksia ja korjaustarpeita yhteysmerkintöihin TEN-T kartoilla.

Tavaraliikennekäytävien yhdistäminen TEN-T -ydinverkkoon kannattavaa

Uudenmaan liitto suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen, jossa nykyiset TEN-T ydinverkkokäytävät ja erillisen rahtikäytäväasetuksen mukaiset raideliikenteen tavaraliikennekäytävät yhdistetään toisiinsa muodostaen jatkossa yhdeksän TEN-T-verkon keskeisintä eurooppalaista liikennekäytävää.

Laajennettu ydinverkko 2040 on hyvä uudistus

TEN-T verkon rakenteessa myönteinen uudistus on ydinverkon (tavoitevuosi 2030) ja kattavan verkon (tavoitevuosi 2050) rinnalle tuotava uusi laajennettu ydinverkko, jonka tavoitevuosi on 2040. Tämä uudistus pyrkii nopeuttamaan TEN-T verkon tärkeimpien osien valmistumista ennen vuoden 2050 lopullista määräaika. Uudenmaan liitto pitää tätä uudistusta erittäin hyvänä, sillä se auttaa koordinoimaan kansallista ja alueellista liikennepolitiikkaa ja kehityshankkeita EU:n puitteiden ja rahoituksen kanssa. Tämä auttaa toteuttamaan EU:n tavoitteita ja liikennepolitiikkaa konkreettisesti alueellisessa kehityksessä Uudellamaalla ja kansallisella tasolla Suomessa. Uudenmaan liitto korostaa kuitenkin, että ydinverkkoa ja uutta laajennettua ydinverkkoa on kohdeltava tasavertaisesti CEF-rahoituksen hakuprosessissa ja että laajennettujen ydinverkon hankkeiden rakennustöihin tulee voida hakea EU:n CEF-rahoitusta samanaikaisesti ydinverkon hankkeiden kanssa.

Toiveena infran laatuvaatimusten poikkeamismahdollisuudet

Komission asetusehdotus määrittelee aiempaa korkeammat laatuvaatimukset TEN-T-liikenneverkon infrastruktuurille kaikissa liikennemuodoissa. Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että TEN-T-verkkoa koskevat vaatimukset mahdollistaisivat paikallisen soveltamisen liikenneinfrastruktuurin laatuvaatimuksissa, mikäli laatuvaatimukset johtavat paikallisesti resurssien ylimentoitamiseen ilman vastaavaa hyötyä esim. liikennemääriltään vähäisemmillä verkon osilla. Asetuksen infrastruktuurivaatimuksissa olisi huomioitava liikennemäärä ja liikenteen luonne, ja mahdollisuudet toteuttaa niitä vastaava palvelu- ja laatutaso.

Etelä-Suomen uusien nopeiden ratojen mukaan saaminen tärkeää

On tärkeää, että Etelä- Suomeen suunnitellut uudet nopeat radat on sisällytetty laajennettuun ydinverkkoon, mikä mahdollistaa CEF-rahoituksen hakemisen niihin.

Alueellinen näkökulma ja CEF-rahoitusta kaupunkisolmukohtien vaatimusten toteuttamiseen

Komission asetusehdotuksessa tunnistetaan aiempaa selvemmin kaupunkisolmujen ja kaupunkiseutujen merkitys kestävän liikenteen edistämisessä. Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että kaupunkisolmukohdan määritelmä kattaa pelkän keskuskaupungin ohella myös laajemmän toiminnallisen kaupunkiseudun. Suomesta TEN-T kaupunkisolmukohdiksi esitetyt seitsemän kaupunkia ovat solmineet valtion ja kaupunkiseutujen muiden kuntien kanssa maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskevat MAL-sopimukset, joiden puitteissa kaupungit täyttävät jo varsin hyvin TEN-T kaupunkisolmukohdilta vuoteen 2025 mennessä vaadittujen kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelmien (Sustainable Urban Mobility Plan, SUMP) vaatimukset.

Kaupunkisolmukohdille on asetusehdotuksessa määritelty useita muitakin vaatimuksia, mm. liittyen vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluinfrastruktuuriin, komissiolle tehtävään tilastointiin, liikennemuotojen yhteenliittämiseen, digitaalisiin palveluihin ja multimodaalisten rahtiliikenneterminaalin toteuttamiseen. Näiden vaatimusten täyttymistä edistävät kansalliset ja alueelliset toimet sekä markkinat. Uudenmaan liitto korostaa, että myös EU:n CEF-rahoituksesta tulisi olla saatavilla tukea näiden kaupunkiliikenteen vaatimusten toteuttamiseen.

Uudenmaan liiton muutosesityksiä TEN-T -asetusehdotukseen

1. Turku-Helsinki -rata kokonaan osana ydinverkkoa

Uudenmaan liitto korostaa, että **Turun ja Helsingin välinen uusi nopea ratayhteys tulisi kokonaisuudessaan säilyttää osana ydinverkkoa**, eikä siirtää osaksi laajennettua ydinverkkoa. Salon ja Espoon välisen uuden oikoradan tavoitevuodeksi 2030 on sopivampi, koska kaavoitus valmistuu vuonna 2023 ja rakentamisen on suunniteltu valmistuvan vuoden 2031 lopussa.

2. Itärataan kaksi vaihtoehtoa

Helsingistä itään suuntautuvalla uudelle nopealle **Itäradalle tulisi TEN-T kartoissa esittää molemmat Uudenmaan maakuntakaavassa esitetyt linjausvaihtoehdot sekä Kouvolan että myös Kotkan kautta laajennettun ydinverkon merkinnällä**, jolloin jätetään tilaa valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa tehtäville ratkaisuille.

3. Helsinki-Tallinna -tunnelin lisäykset

Euroopan laajuisen liikenneinfrastruktuurin kehittämisessä ja kriisinsietokyvyn vahvistamisessa on varauduttava myös geopolittisiin jännitteisiin. Komission ehdotuksessa lisätään Helsinki-Tallinna välille kiinteä yhteys uutena TEN-T selvityskohteena, mikä on strategisesti tärkeä lisäys sekä Uudellemaalle että koko Suomelle. Yhteydestä on tehty Uudenmaan maakuntakaavoituksen yhteydessä selvityksiä ja sekä Uudenmaan että Virossa Harjun maakuntakaavat mahdollistavat tunnelin rakentamisen. Ukrainan sodan myötä maailmantilanteen kehittyessä arvaamattomampaan suuntaan, mahdollisesti hyvin pitkäkestoisesti, Suomen kiinteä yhteys Baltian kautta Manner-Eurooppaan on niin Suomelle kuin koko Itämeren alueelle strategisesti yhä keskeisempi. Helsinki-Tallinna TEN-T yhteyden kehittämisen kautta mahdollistuu työmarkkina-alueen laajentaminen ja integroiminen tiiviimmin yhteen Etelä-Suomen ja Baltian kaupunkiseutujen välillä, mikä on taloudellisesti, sosiaalisesti ja turvallisuuspoliittisestikin tärkeä potentiaali Itämeren alueella. **Uudenmaan liitto kannattaakin vahvasti Helsinki-Tallinna yhteyden merkinnän tuomista TEN-T -kartoille. Uudenmaan liitto ehdottaa kuitenkin Helsinki-Tallinna yhteyden merkitsemistä suurnopeusradan (High Speed) -merkinnällä kattavaan verkkoon.**

Uudenmaan liitto ehdottaa lisäksi, että TEN-T-kartoilla Helsinki-Tallinna-välin **kiinteä yhteys merkitään ulottumaan myös Helsingin keskustasta Helsinki-Vantaan lentoasemalle suurnopeusratana** jatkoksi karttaan jo merkitylle yhteydelle kahden pääkaupungin välillä. **Lisäksi Helsinki-Tallinna kiinteän yhteyden tulee jatkua rahtiliikenteen TEN-T -yhteytenä Helsinki-Vantaan lentoasemalta lentoaseman pohjoispuolelle sijoittuvaan rahtiterminaliin sekä siitä valtakunnan rataverkolle pohjoiseen Hanko-Hyvinkää radalle saakka.** Esitämme näiden mukaisia lisäyksiä TEN-T-kartoille kattavan verkon merkinnällä.

Helsingin keskustan ja Helsinki-Vantaan lentoaseman sekä Pääradan välinen Lentorata-yhteys on eri hanke kuin Helsinki-Tallinna tunnelin jatkaminen Helsingin keskustasta Helsinki-Vantaan lentoasemalle. Uudenmaan uusimmalla voimassa olevassa maakuntakaavassa eli nk. Uusimaa-kaavassa varaudutaan sekä Tallinna-tunnelin että Lentoradan toteuttamiseen, jotka ovat siis toisistaan riippumattomia hankkeita. Nämä voidaan toki toteuttaa samaan käytävään ja niiden toteutuksessa saattaa olla synergiahyötyjä, jos molemmista on varmuus ja suunnitelmat olemassa samanaikaisesti. Radat vastaavat kuitenkin eri tarpeisiin. Tallinna-tunneli on kansainvälinen hanke, joka yhdistää Suomen kiinteällä yhteydellä ja eurooppalaisella raidelevyvedellä manner-Eurooppaan Baltian kautta. Lentorata taas

on valtakunnallinen hanke, joka nopeuttaa muun Suomen yhteyksiä lentoasemalle ja samalla vapauttaa pääradalta kapasiteettia kasvavan Helsingin seudun lähiliikenteelle.

Uudenmaan maakuntakaavassa Tallinna-tunneli on osoitettu liikennetunnelin ohjeellisen linjauksen merkinnällä, joka kulkee Helsinki-Vantaan lentoasemalta Helsingin keskustan kautta kohti Tallinnaa. Tallinnassa linjaus jatkuu Tallinnan lentoasemalta ”Rail Baltica” -ratana ja kytkeytyisi edelleen Keski- ja Itä-Euroopan rautatieverkostoon. Tallinna-tunnelissa yhdistyvät merenalaisessa rautatietunnelissa sekä matkustaja- että rahtiliikenne. Tunnelin ratayhteys jatkaisi eurooppalaisella normaaliraideteveydellä matkustajaliikenteen osalta Helsingin keskustan ja Pasilan kautta lentoaseman matkustajaterminaaliin asti. Rahtiliikenteen osalta ratayhteys jatkaisi lentoaseman pohjoispuolelle sijoittuvaan rahtiterminaaliin asti. Näissä päätösteissä eurooppalainen raideyhteys yhdistyisi suomalaisen standardin mukaiseen raideverkkoon. Lentoaseman matkustajaterminaalissa, Pasilan asemalla ja Helsingin keskustan asemalla olisi yhteys muuhun henkilöliikennejärjestelmään ja mm. Lentorataan. Rahtiterminaalin ja sen järjestelyratapihan kautta olisi yhteys rata- ja tieverkostoon sekä lentoasemalle.

Lentorata taas on kaukoliikenteelle suunnattu rata, joka kulkee pääosin tunnelissa Helsingistä lentoaseman kautta Keravan pohjoispuolelle pääradalle. Lentorata toisi vaihdottomat yhteydet maakunnista lentoasemalle ja vapauttaisi merkittävästi kapasiteettia Pääradalla Kerava-Pasila välille lähiliikenteen ja tavaraliikenteen käyttöön.

4. Lentorata kokonaisuudessaan osaksi laajennettua ydinverkkoa
Täydennyksenä asetusehdotuksen rataverkkoon **Uudenmaan liitto esittää Helsingin keskustasta lentoasemalle linjatun laajennetun ydinverkon ratayhteyden, Lentoradan, lisäämistä kokonaisuudessaan TEN-T yhteydeksi sisältäen myös yhteyden Helsinki-Vantaan lentoasemalta takaisin pääradalle suurnopeusratana.** Lentorata-hanke poistaa nykyiseltä radalta pullonkaulan, lisää kapasiteettia ja palvelee koko Suomen rai-deliikennettä. Yhteys lentoasemalta pääradalle on myös edellytys asetus-ehdotuksessa esitetyn uuden nopean Itäradan toteutumiselle.

5. Helsinki-Huopalahti yhteysmerkinnän muutos

Helsinki (rautatieasema) – Huopalahti raideosuutta ei tule merkitä suurnopeusradaksi (high speed), koska tällä välillä suurnopeusradan määrittelemää nopeutta ei voida saavuttaa. **Tämä osuus tulee merkitä tavanomaisen (conventional) radan merkinnällä.**

Uudenmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua TEN-T -uudistuksesta ja toivoo, että tässä esitetyt ehdotukset otetaan huomioon Komission ehdotuksen jatkokehityksessä. Lausuntoon liittyy karttaliite, johon on kuvattu esitetyt muutokset.

Maakuntahallitus

§ 66

13.06.2022

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon ja
- antaa toimistolle luvan tehdä teknisiä korjauksia ennen lausunnon lähettämistä.

Asian käsittely:

Käsittelyn aikana maakuntajohtaja muutti pohjaehdotustaan seuraavasti:

Muutetaan Lausunnon taustaa -kohdassa toisen kappaleen toisessa lauseessa oleva maininta Ukrainan kriisistä muotoon "Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan".

Muutoin pohjaehdotus pysyi muuttumattomana.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- antaa muutetun pohjaehdotuksen mukaisen lausunnon ja
- antaa toimistolle luvan tehdä teknisiä korjauksia ennen lausunnon lähettämistä.

Lisätiedot:

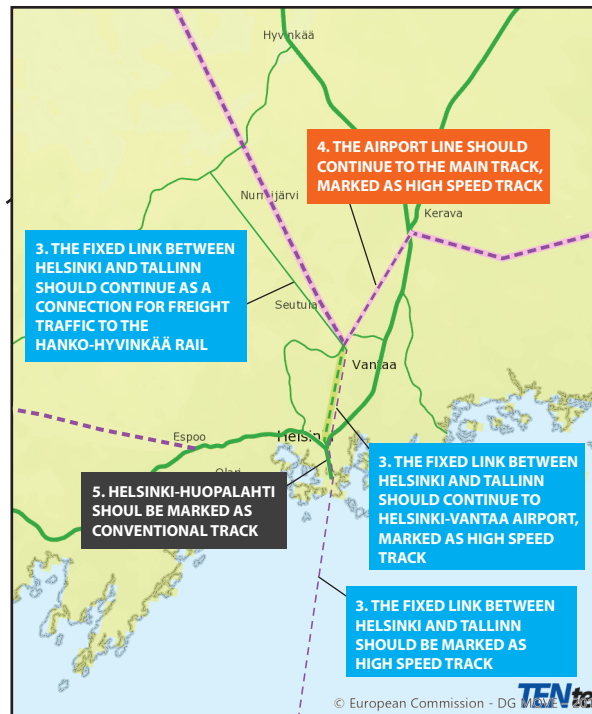
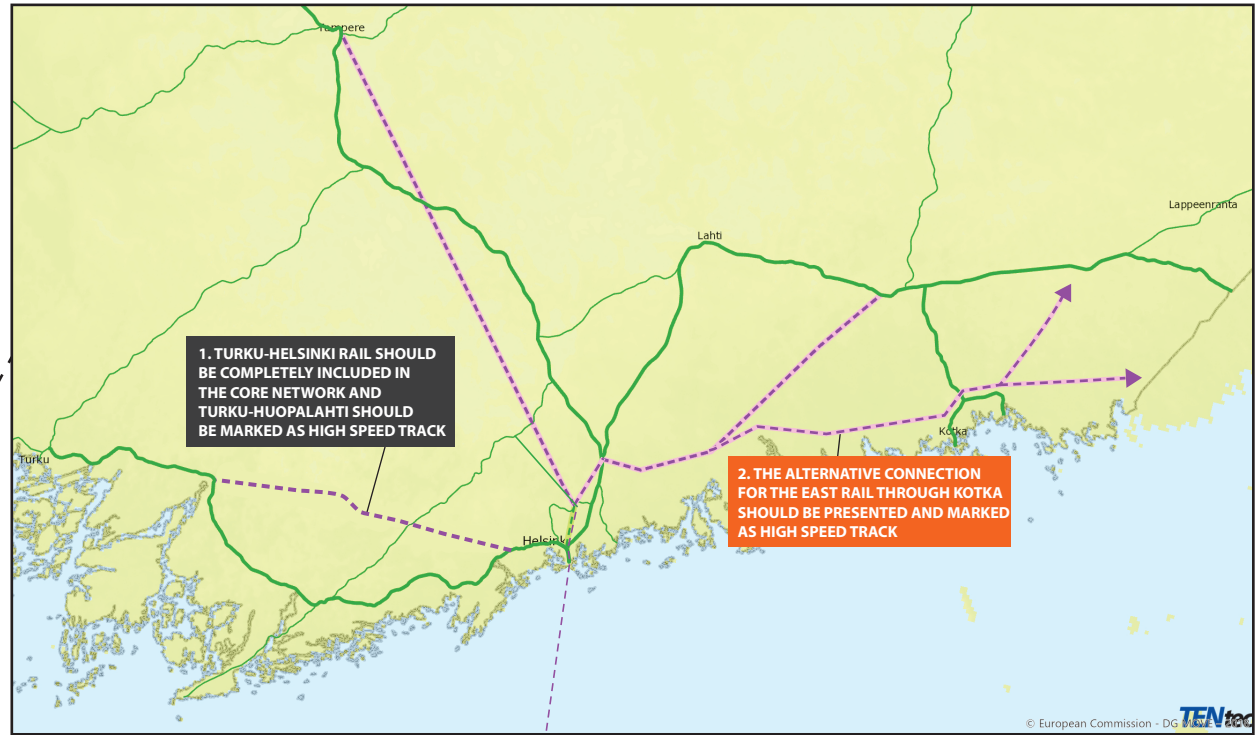
Vastuujohtaja Paula Autioniemi
Asiantuntijat Heini Peltonen ja Sakari Saarinen

Täytäntöönpano:

Euroopan komissio

Motions of amendment of the Helsinki-Uusimaa Regional Council for the TEN-T regulation proposal

The desired outcome of the TEN-T Network

Core	
	Conventional
	Conventional - New Construction
	Conventional - Study Ideas
	High speed
	High speed - New Construction
	High speed - Study Ideas
Extended Core	
	Conventional
	Conventional - New Construction
	Conventional - Study Ideas
	High speed
	High speed - New Construction
	High speed - Study Ideas
Comprehensive	
	Conventional
	Conventional - New Construction
	Conventional - Study Ideas
	High speed
	High speed - New Construction
	High speed - Study Ideas

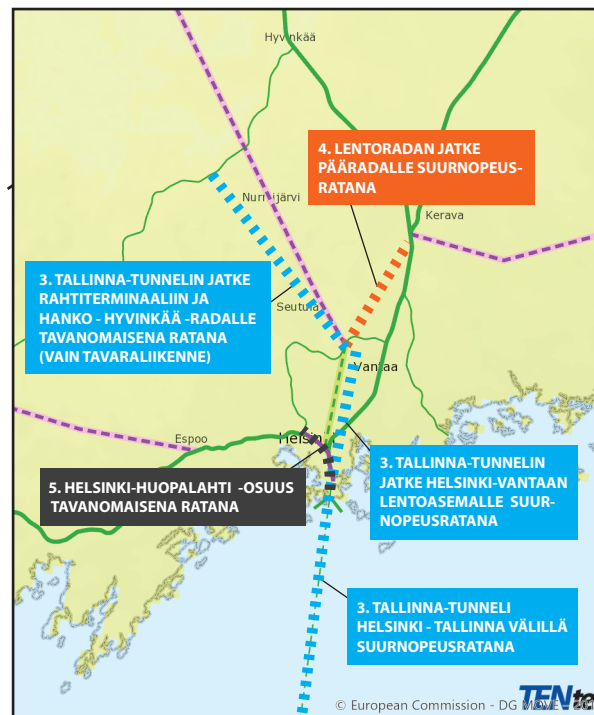
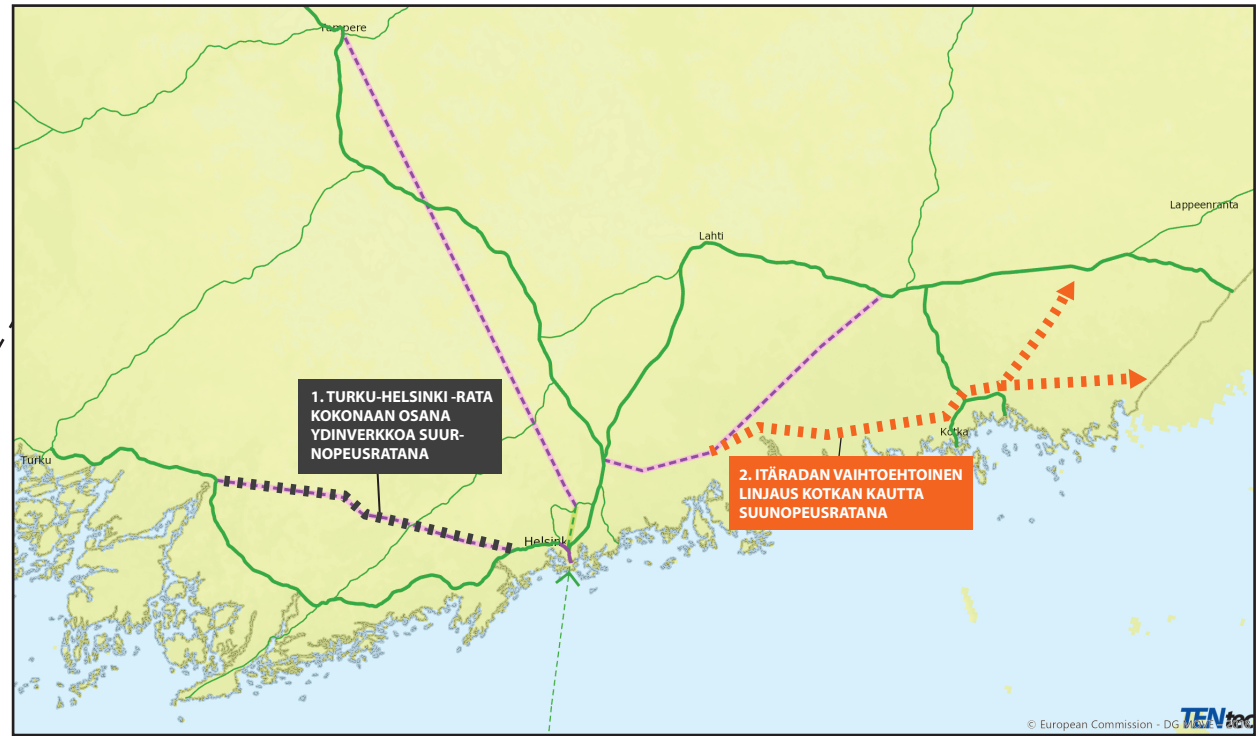
MOTIONS OF AMENDMENT OF THE HELSINKI-UUSIMAA REGIONAL COUNCIL

TO THE CORE NETWORK

TO THE EXTENDED CORE NETWORK

TO THE COMPREHENSIVE NETWORK

Uudenmaan liiton muutosesityksiä TEN-T -ehdotukseen

EUROOPAN KOMISSIION EHDOTUS: MATKUSTAJA- JA TAVARALIIKENTEN RADAT

Ydinverkko (Core Network)

- Tavanomainen rata
- Suurnopeusrata

Laajennettu ydinverkko (Extended Core Network)

- Tavanomainen rata - Uusi rakennuskohde
- Suurnopeusrata - Uusi rakennuskohde

Kattava verkko (Comprehensive Network)

- Tavanomainen rata
- Tavanomainen rata - tutkimuskohde

UUDENMAAN LIITON MUUTOSesitykset EHDOTUKSEEN

YDINVERKKO

LAAJENNETTU YDINVERKKO

KATTAVA VERKKO